

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

М. А. Лепський

“ 31 ” вересня 2016 р.

СОЦІАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

Укладач: к.філос.н., доцент кафедри соціології Сорокіна О.С.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від “30” серпня 2016 р.
Завідувач кафедри соціології

В.О. Скворець

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від “30” серпня 2016 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

О.С. Маліновська

2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки Напрямок підготовки 054 – «Соціологія»	Професійно-орієнтовані дисципліни	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		4-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		10 год.	
		Практичні, семінарські	
		22 год.	
		Самостійна робота	
		58 год.	
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю:			
	іспит		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальне проектування організацій» є опанування студентами теоретичними основами аналізу функціонування соціальних організацій, технологій інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку організацій у сучасних умовах, вивчення сучасного стану розвитку організацій через призму досягнень соціологічної науки.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Соціальне проектування організацій» є:

- вивчення теоретичних засад соціології організацій;
- формування уявлення про соціальну статистику та динаміку організацій;
- соціологічний аналіз функцій, принципів та методів управління й адміністрування в організації;
- аналіз соціальних відносин в управлінських практиках сучасних різновидів організацій;
- аналіз основних методів мотивування та стимулювання співробітника до цілеспрямованої усвідомленої діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- сучасний стан теорії та емпірії соціології організацій;

- методику та технічні прийоми соціологічного вирішення внутрішньо організаційних цілей та завдань;
- структурні елементи організації як існуючого на практиці різновиду соціальної системи та простору;
- соціальну сутність внутрішньоорганізаційних процесів.

вміти :

- оперувати категоріальним апаратом соціології організацій;
- розрізняти головні напрямки сучасної соціології організацій;
- застосовувати теоретичні моделі для пояснення процедур і технологій ефективного функціонування організації;
- аналізувати соціальні аспекти соціальних відносин в організації і пропонувати їх практичне вирішення;
- адекватно входити до соціального простору організації, аналізувати сутність та зміст її соціальної місії та необхідності існування в соціумі на основі знань соціології організацій.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

ТЕМА 1. Соціальне проектування організацій як спеціальна соціологічна теорія

Об'єкт, предмет та статус соціології організацій. Зв'язок та специфіка соціології організацій з іншими дисциплінами (соціологією праці, управління, менеджменту, соціальним управлінням, соціальною інженерією, соціальним плануванням та проектуванням). Теоретико-методологічний статус соціології організацій. Прикладна функція соціології.

ТЕМА 2. Становлення та розвиток соціології організацій

Виникнення наукового підходу до вивчення організації. Організаційна проблематика у роботах класиків соціології: М.Вебер, Е.Дюркгейм, К.Маркс, Т.Парсонс, Р.Мертон, Дж.Хоманс та ін.) Досвід управлінців практиків у розвитку загальної теорії організації практиків (Ф.У.Тейлор, Г.Форд, А.Файоль, Л.Урвик, П.Дракер). Загальні та спеціальні психологічні теорії організації (структура особистості, когнітивний підхід, мотиваційна проблематика, групова динамка, біхевіоризм). Системний, структурно-функціональний та ситуаційний підходи. Інституціоналізація соціології організації. Розвиток вітчизняної соціології організацій.

ТЕМА 3. Організація як об'єкт вивчення соціології

Природа та сутність сучасної організації: організація як процес, стан та універсальна функція соціальних систем. Ознаки організації як системи. Людський компонент організації. Людина як об'єкт та предмет. Спільнота як продукт та

результат процесу впровадження. Суспільство як система, що самоорганізується. Феномен організованості. Організація як соціальний організм. Зв'язок організації та середовища.

ТЕМА 4. Соціальні групи в організаціях

Природа груп в організації. Формальні та неформальні групи. Формування та розвиток соціальних груп в організації. Характеристики соціальних груп в організації. Соціогрупова динаміка. Феномен «команди» в організації. Її діяльність.

ТЕМА 5. Організаційний простір

Поняття та взаємозв'язок організаційного простору та соціального простору. Орієнтація організації та соціальні потреби, цілеспрямованість, ціле досягнення, цілісність та інтегрованість, ієрархія та влада. Складові соціальної організації. Соціологічні підходи до типології організацій. Організаційний простір. Формальна та неформальна організація.

ТЕМА 6. Функціонування організації

Модель організації як відкритої та закритої системи. Взаємовідносини організації з макро та мікро середовищем, співпраця, конкуренція. Середовище як система ресурсів та сукупність активних соціальних суб'єктів. Організація як єдність динамічних та структурних компонентів Структура організації. Типи структур. Формальна та неформальна структури. Життєвий цикл організаційної структури.

ТЕМА 7. Функціонально-цільова природа організації

Динаміка трудових функцій як джерело змін в організації. Управління в організаціях: цілепокладання, планування, організація та контроль. Влада в організації. Флуктуації середовища та їх вплив на ефективність функціонування організації.

ТЕМА 8. Організаційна поведінка

Організаційна поведінка. Ієрархічні закони організаційної поведінки. Персонал організації. Лідерство та службова кар'єра. Ролеві моделі поведінки в організації.

Тема 9. Організаційна культура.

Поняття та значення організаційної культури. Основні типи організаційних культур. Формування, підтримка та зміна організаційної культури. Залежність організаційної ефективності від організаційної культури.

Змістовий модуль 2.

ТЕМА 10. Підходи до розуміння сутності організаційних змін

Інноваційний підхід. Немарксистський підхід. Теорія випадкових трансформацій. Теорія ресурсної залежності. Неінституціональний підхід. Феноменологічний підхід. Прородньо-селекційний підхід.

ТЕМА 11. Організаційні зміни

Проблема інновації. Інновація як організаційна проблема. Інновація як норма
Типологія інновацій. Соціологічне забезпечення інновацій. Інноватори як
соціальна категорія.

ТЕМА 12. Опір інноваціям в організації

Поняття опору інноваціям. Основні причини опору інноваціям в організації.
Фактор невизначеності при здійсненні інновацій. Робота з опором інноваціям в
організації. Інноваційні організації.

ТЕМА 13. Організаційні патології та конфлікти в організації

«Хвороби» в організації. Керованість організації. Проблема безсуб'єктності.
Поняття організаційного конфлікту. Типи конфліктів в організації. Причини
виникнення конфліктів. Управління конфліктом в організації

ТЕМА 14. Технології впровадження організаційних змін.

Поняття та види управлінського консультування. Специфіка консультаційної
роботи. Стадії консультаційного процесу. Організаційна діагностика. Процес
вироблення рішень та рекомендацій. Методи реалізації та контролю рішень

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с/п	лаб	інд	с.р.		л	с/п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль I. Організація як соціальна система													
Тема 1. Вступ до соціології організацій	4	2	0			2							
Тема 2. Організація як соціальний система, простір, інституту	6	2	2			2							
Тема 3. Класичні організації як цільові, формалізовані соціальні групи	8	2	2			4							
Тема 4. Соціологічні засади управління організаціями	8	2	2			4							
Тема 5. Життєвий цикл організації	8	2	2			4							
Тема 6. Структура і функціонування соціальних організацій	8	0	2			6							
Змістовий модуль II. Соціальні аспекти функціонування організації													

Тема 7. Сучасні форми організацій та перспективи їх трансформацій	8	0	2			6							
Тема 8. Ефективність життєдіяльності організації: критерії визначення та оцінки	8	0	2			6							
Тема 9. Організаційна поведінка: індивідуальні і групові аспекти.	8	0	2			6							
Тема 10. Організаційні процеси та конфлікти	8	0	2			6							
Тема 11. Елементи та структура організаційної культури	8	0	2			6							
Тема 12. Організаційний розвиток: аналіз, прогнозування, проектування, технології втручання та ефективного контролю	8	0	2			6							
Усього годин	90	10	22			58							
ІНДЗ													
Усього годин	90	10	22			58							

5. Темі лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Вступ до соціології організацій	2	
2	Організація як соціальний система, простір, інституту	2	
3	Класичні організації як цільові, формалізовані соціальні групи	2	
4	Соціологічні засади управління організаціями	2	
5	Життєвий цикл організації	2	
6	Структура і функціонування соціальних організацій		
7	Сучасні форми організацій та перспективи їх трансформацій		
8	Ефективність життєдіяльності організації: критерії визначення та оцінки		
9	Організаційна поведінка: індивідуальні і групові аспекти.		
10	Організаційні процеси та конфлікти		
11	Елементи та структура організаційної культури		
12	Організаційний розвиток: аналіз, прогнозування, проектування, технології втручання та ефективного контролю		
	Усього	10	

6. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Вступ до соціології організацій	0	
2	Організація як соціальний система, простір, інституту	2	
3	Класичні організації як цільові, формалізовані соціальні групи	2	
4	Соціологічні засади управління організаціями	2	
5	Життєвий цикл організації	2	
6	Структура і функціонування соціальних організацій	2	
7	Сучасні форми організацій та перспективи їх трансформацій	2	
8	Ефективність життєдіяльності організації: критерії визначення та оцінки	2	
9	Організаційна поведінка: індивідуальні і групові аспекти.	2	
10	Організаційні процеси та конфлікти	2	
11	Елементи та структура організаційної культури	2	
12	Організаційний розвиток: аналіз, прогнозування, проектування, технології втручання та ефективного контролю	2	
	Усього	22	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Вступ до соціології організацій	2	
2	Організація як соціальний система, простір, інституту	2	
3	Класичні організації як цільові, формалізовані соціальні групи	4	
4	Соціологічні засади управління організаціями	4	
5	Життєвий цикл організації	4	
6	Структура і функціонування соціальних організацій	6	
7	Сучасні форми організацій та перспективи їх трансформацій	6	
8	Ефективність життєдіяльності організації: критерії визначення та оцінки	6	
9	Організаційна поведінка: індивідуальні і групові аспекти.	6	
10	Організаційні процеси та конфлікти	6	
11	Елементи та структура організаційної культури	6	
12	Організаційний розвиток: аналіз, прогнозування, проектування, технології втручання та ефективного контролю	6	
	Усього	58	

8. Методи контролю

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Соціальне проектування організацій» включає:

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

- 4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;
- 3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;
- 2 бали – змістовне доповнення;
- 1 бал – поверховий виклад матеріалу;
- 0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення змістовного модуля у вигляді контрольної роботи або тестування.

Оцінювання модульних контрольних робіт:

- 10-12 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;
- 7-9 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;
- 4-6 балів – поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел;
- 1-3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;
- 0 балів – відсутність відповідей.

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль знань		Іспит	Сума
Контрольна робота, семінарські заняття, самостійна робота	Індивідуальне завдання	20	100
60	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)	3 (задовільно)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		
---	---	--	--

10. Рекомендована література

Основна:

1. Андрушків Б. М. Основи менеджменту / Б. М. Андрушків, О. Є. Кузмін. – Львів: Світ, 2005. – 294 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление: Пер. с англ. — М.: Экономика, 1989. -397с.
3. Бурганова Л. Л. Теория управления : учебн. пособ. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 138 с.
4. Виханский О. С., Наумов А.И. Менеджмент: Учебник. – 3-е изд. – М.: Гардарики, 2002. – 528 с.
5. Галкина Т. П. Социология управления: от группы к команде: [учеб. пособие] / Т. П. Галкина. – М.: Финансы истатистика, 2003. – 224 с.
6. Дідковська Л.Г., Гордієнко П.Л. Історія вчень менеджменту: Навчальний посібник. – К.: Алерта, 2008. – 309с.
7. История менеджмента: Учеб. пособие/ Под ред. Д.В. Валового. - М.: ИНФРА-М, 1997. - 256с.
8. Кравченко А. И. Социология управления: фундаментальный курс : [учебное пособие для студентов высших учебных заведений; 2-е изд., испр. и доп.] / А. И. Кравченко, И. О. Тюрина. – М.: Академический Проект, 2005. – 1136 с. – («Gaudeamus»).
9. Кредисов А.И. История учений менеджмента. – К.: ВИРА-Р, 2000. – 336 с.
10. Монастирський Г. Л. Теорія організації : навч. посібн. / Г. Л. Монастирський. – К. : Знання, 2008. – 320 с.
11. Социальное управление: [словарь-справочник] / [А. Н. Аверин и др.]; под ред. В. И. Добренкова, И. М. Слепенкова. – М.: Изд-во МГУ, 1994. – 324с.
12. Социальные технологии: [толковый словарь]. – М., 1995. – 144 с.
13. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Туленков. - К.: Каравела, 2012. - 304 с.
14. Фененко Ю. В. Социология управления : [учебное пособие] / Ю. В. Фененко. – М. : ПКЦ Альтекс, 2005. – 236 с.
15. Янг С. Системное управление организацией / С. Янг; [пер. с англ. / под ред. С. П. Никанорова, С. А. Батасова]. – М., «Советское радио», 1972. – 512 с.

Додаткова:

16. Беляев А. А. Системология организации : учебник / А. А. Беляев, В. М. Коротков. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 240 с.
17. Бир С. Мозг фирмы: Пер. с англ. - М.: Радио й связь, 1993. - 416с.
18. Білорус О.Г. Акціонерні товариства: організація і управління. - К.: Техніка, 1992.-144с.
19. Богданов А. А. Тектология. Всеобщая организационная наука: В 2 кн. / А. А. Богданов. – М. : Экономика, 1989. – 160 с.
20. Гастев А.К. «Нормирование и организация труда» / А.К. Гастев. – Харьков, 1929. – 78с.
21. Герчигова И.Н. Менеджмент: Учебник . - 2-е изд., перераб. й доп. - М.: ЮНИТИ, 1995. - 480с.
22. Гибсон Дж. Л. Организации: поведение, структура, процеси / Дж. Л. Гибсон, Д. М. Иванцевич, Д. Х.-мл. Доннелли. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 482 с.
23. Глушаков В.Е. Стратегический менеджмент: Учеб. пособие. – Минск.: Экоперспекта, 2001. – 167 с
24. Государственное управление: основы теории и организации: учебник / под ред. В. А. Козбаненко. – М. : Статут, 2000. – 912 с.

25. Добраев В. Л. Теория организации / В. Л. Добраев. – М.: Институт молодежи, 1995. – 286 с.
26. Дункан Дж. У. Основопологающие идеи в менеджменте. Уроки основоположников менеджмента и управленческой практики. М., 1996. – 276с.
27. Классики менеджмента / Под ред. М. Уорнера / Пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. – СПб.: Питер, 2001. – 1168 с.
28. Кожухар В. М. Основы теории организации : учебн. пособ./ В. М. Кожухар. – М. : Изд.-торговая корпорация "Дашков и Ко", 2006. – 184 с.
29. Колокнева М. В. Теория организации в вопросах и ответах: учебн. пособ. / М. В. Колокнева. – М. : Проспект, 2006. – 280 с.
30. Комаров А.Г., Кудашев А.Р., Брандукова А.А., Муфтиев Г.Г. Современный менеджмент: теория и практика / Под ред. А.Г. Комарова, Г.Г. Муфтиева. – СПб.: Питер, 2004. – 432 с.
31. Латфуллин Г. Р. Теория организации / Г. Р. Латфуллин, А. В. Райченко. – СПб. : Питер, 2003. – 400 с.
32. Лютенс Ф. Организационное поведение / Ф. Лютенс. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 142 с.
33. Мардас А. Н. Организационный менеджмент / А. Н. Мардас, О. А. Мардас. – СПб. : Питер, 2003. – 336 с.
34. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело, 1992. – 620 с.
35. Наука управляти: з історії менеджменту. Хрестоматія: Навч. посібник / Упоряд. І. О. Слепов, Пер. з рос. Л. І. Козій, М. І. Матрохіпа, П. Л. Пироженко, К., 1993. – 184с.
36. Оучи У.Г. Методы организации производства: японский и американский подходы / Пер. с англ. – М., 1993. – 178с.
37. Оуэн Р. Избранные сочинения. М., 1950. Т. 1. – 211с.
38. Паркинсон С. Эти непонятные японцы. Принципы японского управления. – М.: Технол. Шк. Бизнеса, 1991. – 196 с.
39. Паркинсон С.Н., Рустомджи М.К. Искусство управления. – М.: Агентство «Фаир», 1997. – 217с.
40. Питерс Т., Уотерман Р. В поисках эффективного управления: Опыт лучших компаний. – М.: Прогресс, 1986. – 418 с.
41. Подлесных В. И. Теория организаций : учебник / В. И. Подлесных. – СПб. : Изд. дом "Бизнес-пресса", 2006. – 336 с.
42. Ру Домінік, Сульє Даніель Управління / Пер. з фр. – К.: Основи, 1995. – 442 с.
43. Санталайнен Т., Водтилайнен С., Поренне Л., Ниссинен Й.Х. Управление по результатам: Пер. с фин. / Общ. ред. и предисл. Я.А. Леймана. – М.: Прогресс, 1993. – 352 с.
44. Смирнов З.А. Основы теории организации: Учебное пособие для студентов, обуч. по спец. «Менеджмент». - М.: Аудит, 1998. - 375 с.
45. Тейлор Ф.У. Принципы научного менеджмента / Ф.У. Тейлор. - М.: Контроллинг, 1991. – 104 с.
46. Управление организацией : практикум / под ред. А. Г. Поршнева. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 373 с.
47. Файоль А., Емерсон Г., Тейлор Ф., Форд Г: Управление — это наука и искусство. - М., 1992. – 365с.
48. Фалмер Р. В. Организация как функция управления / Р. В. Фалмер. – М. : Экономика, 1992. – 138 с.

Інформаційні ресурси

1. Виханский О. С. Менеджмент: [учебник] / О. С. Виханский, А. И. Наумов. – [4-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Экономистъ, 2005. – 670 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/vihan/index.php

2. Дятченко Л. Я. Социальные технологии в управлении общественными процессами. – Белгород, Центр социальных технологий, 1993. – 343 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/804923/>
3. Кунц Г., О'Доннелл С. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих решений. – М. : Прогресс, 1981 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ecsocman.edu.ru/db/msg/207760.html>.
4. Парахонський Б О. Стратегічне мислення як основи прийняття соціально-політичних рішень / Б.О. Парахонський [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama/issue.php?s=s-pp0&issue=2006_1
5. Скворцова А.В. Применение модели У.Оучи для анализа системы контроля на примере современной компании / А.В. Скворцова // Экономика и менеджмент инновационных технологий. 2014. № 3 [Электронный ресурс]. URL: <http://ekonomika.snauka.ru/2014/03/4303>
6. Сурмин Ю. П. Теория социальных технологий : [учеб. пособие] / Сурмин Ю. П., Туленков Н.В. – К. МАУП, 2004. – 608 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com/file/122994/>
7. Шелдрейк, Д. Теория менеджмента: от тейлоризма до японизации. – М. : Прогресс, 1995 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi11/0008874.djvu>
8. Янг С. Системное управление организацией / С. Янг; [пер. с англ., под ред. С.П. Никанорова, С.А. Батасова]. – М., «Советское радио», 1972. – 512 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://systemotechnica.ucoz.com/load/literatura/literatura_po_sistemotekhnike/jang_s_sistemnoe_upravlenie_organizaciej_per_s_angl/9-1-0-22